

Мелибобоева Бўриҳол – Сурхондарё вилояти Сариосиё тумани Дашнобод қишлоғида истиқомат қилувчи деҳқон. Унинг боғида анорнинг бир неча маҳаллий навлари экиб етиштирилади. У боғдорчилик билан деярли 30 йилдан бери шуғулланади.

Бўриҳол анорнинг Дашнобод қишлоғида кенг тарқалган – Қозоқи анор, Қизил анор, Туя тиш навларини етиштириш билан бир қаторда ноёб навларни кўпайтириш ва сақлаб қолишга катта аҳамият қаратади. Б.Мелибобоеванинг террасада сифатли маҳсулот етиштиришининг омили бу анор меваларини қуёш нурининг зарарли таъсиридан сақлаш ҳамда маҳсулотни сақланувчанлигини ошириш мақсадида уларни махсус қоғоз қопчаларга ярим очик ҳолатда ўраб қўйиб етиштиришидир.

Дашнободлик фермер Бўриҳол Мелибобоеванинг анор маҳаллий навларини етиштириш усули

Қоғозларга ўралган меваларни зараркунандалар таъсиридан ҳимоя қилиш учун фермер, анор мевалари гулкосачабарглари тубини чангчи ва уруғчи қолдиқларидан тозалаб, анор мевахўрини тушишига имкон бермайди.

Анор меваларини сақлаш бўйича фермернинг ўзига хос тажрибаси – меваларни целлофан пакетларда оғзини берк ёпиб

совутилмайдиган омборхонада сақлашидир. Бунда мевалар намликни йўқотмайди, қуриб қолмайди ҳамда ўз сифатини узоқ муддат сақлаб қолади.

Анор меваларини целлофан пакетларда сақлаш

Шунингдек, Бўриҳол Мелибобоева Дашнобод қишлоғи бошқа забардаст деҳқонлар каби ўзи анор кўчатларини етиштиради.

Унинг қаламчалаб, уруғдан етиштирган анор кўчатлари томорқасида экиб ўстирилиб келинмоқда. Маҳаллий навларни сақлаб қолишда анор кўчатчилигининг аҳамияти катта бўлиб, фермер ўзи етиштирган кўчатларни маҳалладошларига мунтазам экишга тавсия бериб келаяпти.

Б.Мелибобоева ёшларга анорни сифатли кўчатларини етиштириш бўйича ўз тажрибасини мунтазам ўргатиб келади

Валламов Рашид – Сурхондарё вилояти Термиз тумани Солиобод қишлоғидан катта натижаларга эришган деҳқон.

Р. Валламов томорқа хўжалигида, шунингдек, ўрмон хўжалиги ерларида ҳам мевали ўсимликлар маҳаллий навлари кўчатларини етиштириб, она боғларни сақлаш, касаллик ва зараркунандалардан ҳимоя қилиш, уларга шакл бериш амалиётини мунтазам ўтказди.

Олим ва мутахассислар билан биргаликда фермер ўрикнинг маҳаллий Жавпазак, Жамбил, Зубайдуллахон ва шу каби навларидан сифатли кўчатлар етиштириш ҳамда маҳалладошларига етказиб бериш, шу билан маҳаллий навларни тарқалишига, сақлаб қолинишига катта ҳисса қўшмоқда.

Валламов Рашиднинг ўрик маҳаллий навлари кўчатларини етиштириш усуллари илмий ходимлар билан ўртоқлашиши

Фермер-кўчатчининг ўрик маҳаллий навларини кўпайтиришда данакларни зич экиш, пайвандни ўзи ўтказиши ҳамда қаламча тайёрлашни фақатгина соғлом, синовдан ўтган дарахтлардангина тайёрлаши кўчатларнинг наводорлик хусусияти юқорилигидан дарак беради.

Она боғлар фермернинг фикрича, нафақат сифатли қаламча бериши балки, маҳсулот

етиштириш ва уни экспорт қилиш кераклигини таъкидлайди. “Она боғларга шакл беришда фермер уларни кучли даражада қирқиш ҳамда ҳар йили баҳорда азотли ўғитлар билан озиқлантиришни айтиб, қаламчаларнинг сифати шакл беришга боғлиқ”, - дейди Рашид Валламов.

Фермернинг томорқасида сақланаётган ўрикнинг маҳаллий Жавпазак нави

Фермер боғ ва кўчатзорда турли агротехник тадбирларни сифатли ва ўз вақтида амалга ошириш бўйича мунтазам ўз билим ва кўникмаларини лойиҳа доирасида ташкил қилинадиган тренингларда ошириб келмоқда. 2017 йилда лойиҳа бўйича иккита суҳбат ва бир марта тренинг ташкил этилган бўлиб, уларнинг барчасида Рашид Валламов иштирок этган.

Лойиҳа иштирокчилари томонидан фермер билан мунтазам учрашиб, у билан фикр алмашиб турилади. Ундан ташқари, Р.Валламовнинг кўчатзоридида маҳаллий навларни мажмуини кенгайтириш мақсадида, тренинг-семинарларда унга боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти ходимлари томонидан селекцион ҳамда интродукция қилинган мевали ва узумнинг янги навлари қаламчалари етказиб берилмоқда. Фермер ўз навбатида ушбу навларни ўзининг

кўчатзоридида кўпайтириб, боғига экишни режалаштирган.

Фермернинг лойиҳа доирасида олманинг янги навларини кўпайтириш мақсадида илмий ходимлардан қабул қилиб олган қаламчалари

Ушбу буклет Bioversity/UNEP-GEF «Ўзбекистоннинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш тизимларида экосистемаларни бошқариш ва қўллаб-қувватлаш функцияларини яхшилаш учун қишлоқ хўжалик экинлари биохилма-хиллигини сақлаш ва ундан барқарор фойдаланиш» лойиҳаси доирасида тайёрланди ва нашр этилди.

Таклиф ва мулоҳазалар учун контактлар:

Академик Маҳмуд Мирзаев номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-тадқиқот институти (М.Мирзаев ном. БУВаВ ИТИ)

Манзил: 111116, Тошкент вилояти, Тошкент тумани, Гулистон қишлоғи, Чимкент йўли кўчаси

Тел.: (+99871) 220-24-42, (+99871) 220-26-82

Факс: (+99871) 220-26-48 **Эл. почта:** mevaiti@agro.uz

Расмда: юқоридида – Мелибобоева Бўрихўл (Сариосиё тумани Дашнобод қишлоғи) анор боғида, пастда – Валламов Рашид (Термиз тумани Солиобод қишлоғи) ўрикнинг маҳаллий Жавпазак нави боғида.

Тузувчилар: Е.А. Дорохова, Ш.М. Ахмедов, Н.Л. Джалилов
А.Қ. Қайимов умумий таҳрири остида.

**Академик М. Мирзаев номидаги
боғдорчилик, узумчилик ва
виночилик илмий-тадқиқот
институти**

СУРХОНДАРЁНИНГ ИССИҚ ВА ҚУРУҚ ШАРОИТИДА БОҒ ВА КЎЧАТЗОРЛАР БАРПО ҚИЛИШ АНЪАНАЛАРИ

